

CENA lista: U pretplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, a maloprodaji 16 III. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista tri. Custozza 1. Tisk. Jos. Krapčića.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 8 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo Šišanska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Cenk. rač. aus. pošt. št. 28.795.

Godina IV.

U Puli, petak 6. decembra 1918.

Broj 1225

Proklamacija ujedinjenja sa Srbijom.

Zagreb, 2. dec. Juče na večer oko 8 sati bila je primljena delegacija N. V. SHS, koja je pošla u Beograd, da provede ujedinjenje s kraljevinom Srbijom i Crnom Gorom, u posebnu audienciju od prestolonaslednika i regenta Aleksandra kojoj su prisustvovali i srpski ministri Stojan Protić, Ljuba Jovanović i vojvoda Milić. Podpredsednik N. V. dr. Pavelić pozdravio je prestolonaslednika u ime delegacije, te pročitao adresu, što ju je sastavilo N. V., kojom se definitivno i istinski proglašuje potpuno ujedinjenje kraljevine Srbije i Crne Gore s državom Slovenaca, Hrvata i Srba u jedinstvenu kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca pod dinastijom Karadjordjevića. Adresa glasi: „Vaša kraljevska visosti! Sretnima se čutimo, što možemo Vašu kraljevsku visost pozdraviti u ime N. V. Slovenaca, Hrvata i Srba u prestolnici oslobođene Srbije kao vrhovnog zapovednika pobedonosne narodne vojske, koja je u zajedničkom boju s vojskama moćnih saveznika ostvarila uvete za oživotvorenje ogromnog dela za narodno ujedinjenje Slovenaca, Hrvata i Srba, koji su prožeti idejom narodnog jedinstva, izveli na teritoriju bivše a. u. monarhijske državni preobrat te privremeno ustanovili neodvisnu narodnu državu.“

Upirajući se o veliko načelo demokracije, koja zahteva, da svaki narod sam o svojoj sudbi odlučuje, izjavili su već u objavi N. V. od dne 19. okt., da žele i hoće, da se ujedine u jedinstvenu državu Slovenaca, Hrvata i Srba, koja bi obuhvatala sav sklopljeni etnografski teritorij Jugoslavena.

Da se ta medja ostvar, N. V. zaključilo je u svojoj sednici od 24. nov., da se proglasi ujedinjenje države Slovena, Hrvata i Srba sa Srbijom i Crnom Gorom u jednu jedinstvenu državu, te je izabralo svoje poslanstvo, koje stupa danas pred Vašu kraljevsku visost, da vam poruči taj zaključak N. V. službeno u svečanoj formi: Zaključak je N. V. taj, neka vrši vladarsku oblast na svem teritoriju sada jedinstvene države Slovenaca, Hrvata i Srba Njegovo Veličanstvo kralj Petar, odnosno njegovom imenu regent, Vaša kraljevska visost. Sporazumno s vladom Vaše kraljevske visosti i predstojnicima narodnih stranaka u Srbiji i Crnoj Gori, neka se uredi jedinstvena parlamentarna vlada.

Vaša visosti! Želja N. V. je da se sastavi privizorna vlada u sporazumu medju N. V. i predstavnicima naroda kralj. Srbije, te da se preda odgovornost državne vlade u smislu modernih parlamentarnih načela tomu narodnom predstavništvu, koje bi moralo biti skupa, dok se ne sastane konstituanta, da tako dodju principi ustavnosti i parlamentarne odgovornosti vlade do potpunog izraza. Iz istog razloga, neka ostanu u kreposti pod kontrolom drž. vlade dosadanji autonomni administrativni organi, koji moraju za svoje uređivanje biti odgovorni također predstavništvu. U to prethodno doba bilo bi po našem mišljenju potrebno, da se ostvare uveti za konačnu organizaciju naše jedinstvene države. Naša državna vlada bi imala za to poseban nalog, da pripravi konstituantu, koja bi morala biti u smislu predloženog predloga N. V. izabrana po načelima općeg, jednakog, direktnog, tajnog i proporcionalnog izbornog prava; konstituanta trebala bi da se sastane najdalje 6 meseci nakon sklopljenog mira.

Potpuno uvereni dajemo nadi izraza, da će se Vaša kralj. visost zajedno s celim našim narodom zauzeti, da se definitivne medje naše države urede tako, da bude u skladu s našim etnografskim medjama te načelom narodnog samoodređenja, proklamiranog od predsednika Sedinjenih Država američkih i od svih država sporazuma. Neka žive Nj. Vel. kralj Petar, neka žive Vaša kralj. visost, neka žive sav naš ujedinjeni srpsko-hrvatsko-slovenski narod, neka žive slobodna ujedinjena Jugoslavija!

Beograd, 2. dec. Na adresu otposlanstva N. V. je regent Aleksandar ovako odgovorio:

„Gospoda delegati! Vaš dolazak u ime N. V. SHS, predstavnika našeg naroda, i Vaša poruka o njegovoj historički važnoj odluci od dne 24. nov., kojom se proglašuje drž. ujedinjenje svega našega naroda i sve naše mučeničke i slavne domovine, napunja me dubokom radosti. Primajući taj vaš izveštaj uveren sam, da tim činom ispunjujem svoju vladarsku dužnost — zato njom samo konačno oživotvaram ono što su pođeli pripravljati naši najbolji sinovi naše krvi svih triju vera i triju imena na obim stranama Dunava, Save i Drine već u doba vlade blagopokojnog mog deđa, kneza Aleksandra i kneza Mihajla, ja samo privodim životu ono što odgovara željama i nastojanju celokupnog našeg naroda. U ime Nj. Veličanstva kralja Petra proglašujem dakle ujedinjenje kraljevine Srbije sa zemljama neovisne države SHS u jedinstvenu kraljevinu: Srba, Hrvata i Slovenaca.“

(Ostavit će se.)

Jedan akt pijeteta.

Srpska kraljevska vlada i članovi jugoslavenskog Narodnog Veća na Vidu.

U nedelju 28. pr. m. (po starom kalendaru), na ostrvu Vidu, na kome leže hiljade mučenika palih za svetinje našeg naroda, izvršen je jedan akt pijeteta od strane predstavnika srpske kraljevske vlade i članova jugoslavenskog Narodnog Veća, bolan kao tuga grobova, svetao kao ovi dani.

Toga dana, u 11 časova pre podne, gg. Marko Djuričić, ministar pravde; g. Miloš Trifunović, ministar prosvete i vere; g. dr. Mih. Gavrilović, pomoćnik ministra inostranih dela, sa gg. dr. Anton Tresić-Pavičićem, članom središnjeg odbora Narodnog Veća; g. Vilimom Bukšekom, članom Narodnog Veća i članom vlade u Hrvatskoj; g. dr. Ivanom Marijem Čokom, članom središnjeg odbora Narodnog Veća i članom Narodnog Sveta slovenskog; g. Antonom Dolencem, linijskim kapetanom ratne mornarice, i g. Rikardom Liškom, potpukovnikom, otišli su na ostrvo Vidu, da se poklone senama onih sinova našeg naroda, koji podlegavši ratnim tegobama, tu borave večni san ispunjene dužnosti i ljudskog mučeništva.

Sa sobom su poneli venac jesenjeg cveća, na kome su lepršale trake naših zastava, bratski venac jugoslavenskog Narodnog Veća, da njime okite svetle mogile.

Dan je bio zračan i svečan, kao što su zadušnice onih, koji nebora vladaju. U pristaništu se dižu katarke moćnih brodova naših saveznika, medju njima se vidi katarca „torpiljera 77“. Na njemu je istaknut trobojni steg. Sa njega majka Jugovića, biagosilja mrtvu decu. A nebesko sunce kao da se nasmešilo. Dosta je gledalo naših noći s bolom i suzama; sad gleda zoru, koja budi večnost.

Oni staju... Svuda u naokolo groblje; beleg do belega. Po stotine su u jednom grobu; i na onom svetlu su drug do druga, verni jedan drugom, kao i na ovom što su bili. Neznani su, jer im imena nema, ali jedno opšte govori ko su, ime, koje je na njihovim kratovima upisano: „Za Otadžbinu“.

Mir vam, sinovi slave, vi ste deca naše Otadžbine. Dan vam je svetao i majka Morava. Vaša

su imena: Bogovi Dužnosti! Dok ste bili živi, svaki otkucaj srca vaših zborio je: Sloboda!

Evo vam Besnika Slobode, koji vam se klanjaju. Nemi su i tužni. Samo se čuje pljuskanje mora, kao da davori setne tužbalice. I u tom času njegove reči potresaju srca i lede krv. To je bol brata za bratom; to je bol muškog Zagreba, čedne Ljubljane, za mladošću Sumadije. Gospodin Tresić-Pavičić, pesnik i tribun, mučenik i pobednik, govori:

Besmrtna mrtva draga braćo naša!

Evo vam nenadanih pohodnja iz one drage otadžbine vaše, za koju umrijeste, a koju vam nije bilo sudjeno nikad više svojim očima gledati. Mi dodjospmo, da znate da niste zaboravljeni i da ne ćete biti dokle srpska reč bude romonila dubravama junačke Sumadije. Donesosmo vam onaj šepi venac od ruža i ruza; on tavora kao sto pristop junacima, koji u junastvu oonesose tavoriku preda junacima celoga sveta, a od ruža i inoga cveća, jer ste mladi vitezovi, a cveće vam je mšlo. Zalimo što u njemu nema srpskog cveća, mirisna bosjoka.

Tri vrpce kite ovaj venac u sve tri boje troimenoga a jedinoga naroda našega, eda znate, da smo vam svi harni, da ne umreste samo za Srbiju, nego i za Hrvate i Slovence. Ja rekoh da umreste prem nije tako, jer vi ne možete umreti. Vi ste živa sila, koja nikada ne gine, koja živi u našim srcima, u našoj narodnoj svesti, u svesti čitavog troimenog i jedinstvenog naroda, kao što je troimen i jedinstven višnji Bog, što no vam je udahnuo vašu u junastvu nenatkrillivu besmrtnu dušu, koja će davati snage i srpskom i hrvatskom i slovenskom rodu da vam u junastvu bude ravan, dokle god tuđja pohlepa bude škljijla na prekrasnu otadžbinu našu, na divotne obale i ostrove našega sinjega mora. Vi ćete uvek biti u nama živa svesna sila, jer će dedovi o vama pričati unučadi, a sa junačkim celovom otaca kroz usne junačkih srpskih majaka prelaziće vaše duše u nerodjenu decu našu, dok ne zamukne naša pesma na našim planinama, to jest dok sunce ne izgubi svoje zrake, a zemlja, ne uginu od studeni.

Važna skupština u Rimu.

30. prošlog meseca obdržavao je „Il gruppo nazionalista Romano“ važnu sednicu „sul martirio di Spalato, abbondanata alle persecuzioni dei sopraffattori austro-slavi.“ Osim velikog broja članova društva prisustvovali su sednici „numerosi dalmati di Zara, Traù, Sebenico e Spalato“, a ispričali su se „i deputati della Dalmazia on. Ghiglianovich di Zara, Salvi di Spalato e Smerchinich di Curzola.“ Dr. Guido Ruggeri iz Šibenika referira il „martirio di Spalato.“ Iza kapitulacije A. U. preuzeli su upravu „vari Comitati locali composti di croati immigrati, violenti, facinorosi.“ Po nalogu istih i u sporazumu „con le autorità austriache camuffatesi da jugoslave“ nar. straža je sastavljena od „ex-detectives, degli ex-gendarmi dell'Austria, dei sergenti dell'esercito sconfitto, aumentata da elementi torbidi, importati dall'interno e prezzolati, con salari fantastici, dal governo centrale di Zagabria.“ Ova je straža pod izlikom da drži mir i red nastojala „di soffocare ogni manifestazione degli italiani“ onim istim sredstvima i metodama, kojima je Austria kroz 50 godina uzalud nastojala da uguši: „quanto di civile e di grande ha edificato la civiltà italiana sull'altra sponda dell'Adriatico.“ Ovi „seguaci fedeli e complici del delitto e della barbarie austriaca“ hoće da sada dovrše „quest'opera nefasta di distruzione contro gl'Inermi Italiani, abbandonati in completa balla della loro violenza.“ U Splitu nije stigao još nijedan odeo vojski antantinih, zato tu vlada „arroganza della plebaglia, esasperata dall'ignominiosa propaganda degli oratori di piazza e di taverna.“ Pred nekoliko je dana — priča dalje govornik — stigla u Split jedna francuska ladja. Talijani su povesali svoje zastave, ali su bili predmetom „della più ingiuriosa violenza. La guardia austro-croata assall armata le case, s'impossessò delle bandiere, minacciando con i fucili spianati, e percotendo gli uomini e le donne che volevano difenderle, le calpesto poi sulle strade e le brucio accumulate in mezzo ad una piazza, e come se ciò non bastasse si schierò dinanzi alla torpediniera per impedire ogni accesso agli italiani.“ Zapovednik je franc. ladje za to saznao i javio hrv. odboru te žalio, što se dogodilo. Ali Hrvati mare i ne mare. Oni pozovu predstavnike Talijana na sednicu te su pokušali da ih prisile „con oscure minaccie di persecuzione“ da se Talijani odreku svojih nacionalnih zahteva, te da prisegnu vernost Jugoslaviji. Ali ne uspeše, jer „venti secoli di storia e di civiltà non ci cancellano con un atto di violenza“ i jer Talijani Splita i cele Dalmacije „preferiscono la morte al tradimento dei loro sacri ideali“. I zato su oblasti

„austro-croate“ zabranile Talijanima svaku manifestaciju. Otada zaredaše „in seguito ad una calunniosa e volgare propaganda e con l'aiuto delle armi austriache“ napadaji, pretnje i nasilja protiv talijanskog elementa. Talijani su prisiljeni da se zatvaraju u kućama, da žive „nell'ansia e nel terrore“ te čekaju da dodje antanta, osobito Italija shvativši pogibao, u kojoj se nalaze, te da poduzmu mere „per tutelare la loro vita e con essa il sacro patrimonio tramandatoci dagli avi della nostra lingua e dei nostri ideali nazionali“. I na koncu moli Ruggeri okupaciju Splita po Italiji, jer će ta okupacija biti „giustizia; sacro diritto dell'Italia“. I Ruggeri je za te laži bio „calorosamente applaudito“.

Domće vesti.

Pogreb. Juče smo proveli do poslednjeg borišta nezaboravljenog i dobrog našeg dra. Dragutina Clotti-ja. Pogrebu je došlo osim ožalošćene obitelji nekoliko zastupnika lečničkog mesnog zbora i sila našeg naroda svake ruke, osobito naših radnika, koji u pokojniku gube saveznog svog lečnika i oca. Pred povorkom se isticao venac urešen jugoslavenskom trobojnicom, što su nosili tri sokola u odori. S milim se pokojnikom oprostio u ime pulskih Jugoslavena g. inženjer Gj. Kaffanić, a u ime lečničkog zbora g. dr. Agostini. Laka Ti bila istarska zemlja, koju si toliko ljubio!

Un atto strano. In occasione della morte del benemerito medico jugoslavo dottor Clotti venne, come sempre, sulla Casa Nazionale Jugoslava appesa la bandiera nazionale a mezza asta con un nastro nero. I manifestanti per l'italianità di Pola, che ieri a mezzodi passarono per quel paraggi, penetrarono, emmettendo grida assordanti, in primo piano del detto edificio, infransero le porte, lacerarono la bandiera facendola a brandelli e gettandone i pezzi fra i manifestanti.

Za fond mesnog „Narodnog Veća“ polažu: Gosp. Ante Družeta i gđica Ludmila Buić K 80.— sakupljenih u veselom društvu u krčmi Josipa Zuccon. Sabrano nadalje: u selu Filipani K 130.— darovaše po: K 100.— Don Franjo Livić župnik; po K 10.— Josip Kliba Farezin, Paško Kolić delegat i Josip Sugar trgovac; u selu Divišići K 60.— darovaše po: K 50.— Ivan Cetina predsjed. Narodnog odbora; po K 10.— Budal Zora učiteljica; u selu Kozinići K 26.— darovaše po: K 10.— Ivan Celega i Miho Mišan; po K 6.— Antun Bonašin; u selu Orbanici K 100.— darovaše po: K 15.— Martin Vitasović; po K 10.— Marija Vitasović, Ivan Vitasović i Orga Vitasović; po K 6.— Ivan Vitasović; po K 5.— Ivan Vitasović, Anton Vitasović, Josip Vitasović, Martin Vitasović, Mate Vitasović, Martin Petrić, Miho Sarić i Ivan Vitasović; po K 3.— Ivan Kolić, Antun Kolić, Ulika Vitasović i Martin Vitasović; po K 2.— Kata Lanča, Martin Vitasović i Mate Vitasović. Ukupno K 16315.40 i 12 lira.

Dnevne vesti.

Jugoslavenski biskupi za slavensko bogoslužje. Zagrebački nadbiskup sazva je sve Jugoslavenske biskupe na sastanak. Dne 27. novembra sastali se u Zagrebu biskupi: ljubljanski, banjalučki, senjski, križevački, splitski; pomoćni biskupi: Sarić, Premuž i Lang, a drugi su poslali svoje zastupnike. Na obdržavanoj sednici raspravljalo se o uvođenju slavenske liturgije u jugoslavenskim crkvama. Nakon dugog raspravljanja prihvaćeno je 5 rezolucija. Ujedno će uložiti molbu kod pape, da rimska stolica dopusti slavensku liturgiju u jugoslavenskoj državi.

Zastupnici N. V. u Beogradu. Zagreb, 29. novembra. Danas su započela pregovaranja odaslanika Narodnog Veća u Zagrebu i zastupnika vlade te parlamenta kraljevine Srbije i Crne Gore glede ujedinjenja svih jugoslavenskih zemlja u jednu jedinstvenu državu. Pre svega je nuždan sporazum glede ustanovljenja skupne vlade i jedinstvenih odluka za doba pre sastava skupne vlade. Odaslanici Narodnog Veća imaju u tom pogledu nesmetano ovlaštenje te može odredjivati dogovore obvezatne za sve zemlje. Odredbe će imati vrednost samo, dok se sastane ustavotvorna skupština. Na kući, u kojoj regent Aleksandar stanuje vijla se uz srpsku i hrvatsku i slovensku zastavu.

Interes Francuza za naše prilike i postupak Talijana. Na državnom je kolodvoru u Zagrebu 23. o. m. u ime narodne vojske pozdravio francuskoga generala Tranje-a i njegove časnike dr. Drinković, u ime grada g. Krešić, a u ime Slovenaca, Hrvata i Srba na francuskom jeziku g. Rikard Katalinić-Jeretov, koji je istaknuo francuska junaštva kod Verduna i zauzimanje velikog francuskoga naroda za male potlačene narode. Njemu je francuski general odgovorio, da je francuski narod uvek štiti male narode, te naša jugoslavenska stvar mora pobjediti, jer je pravedna. U „Palace Hotel Croatia“ priredjena je u počast Francuza večera, kojoj su prisustvovali

svi francuski časnici; časnici srpske posade u Zagrebu, Milan Pribičević, Svetozar Pribičević, dr. Boris Zarnik, Rikard Katalinić-Jeretov i g. Krešić. Kod večere razjašnjivali su pojedinci položaj Jugoslavena na Reti i u Liburniji. Pobočnik francuskog generala interesirao se je specijalno za Opatiju i Volosko, na što mu je g. Katalinić-Jeretov podao statističke podatke o narodnosnom razmeru u kotaru i u čitavoj Istri.

Kako su Talijani kavalirni prema Nemcima. U Tirolu: „saranno istituite scuole bilingui in luogni di popolazione mista. I comuni potranno mantenere, per i cittadini d'idioma tedesco, scuole popolari tedesche e sarà dato facoltà alle scuole private e confessionali già esistenti di mantenere la lingua d'insegnamento tedesco, prencesso che i programmi ed i libri di testo non siano in contrasto con la dignità e coi diritti dell'Italia? Tribunali e le amministrazioni accoglieranno intanto le deposizioni egli atti così nella lingua d'ufficio che è l'italiano, come nell'idioma tedesco, dove esso sia in corso.“ To je proglašeno narod tirolskog gubernatora Pecori-Giraldi, tiskan u talijanskom i nemačkom jeziku. Čast takovim gubernatorima!

Le persecuzioni dei soprafattori austro-slavi. O tim će persekucijama i mučeništvu Talijana u zaboravljenom Splitu opširno pričati dr. Guido Salvini. Zato je „gruppo nazionalista romano“ sazvaio skupštinu „d'urgenza“.

Crnogora za Jugoslaviju. U skupštini crnogorskoj većalo se o ujedinjenju sa Srbijom i ostalim jugoslavenskim zemljama.

Sporazum između republike Čile i Perua. New York, 28. novembra. Generalni čilski konsul javlja, da je konflikt između Čileom i Peruom izgladjen.

Setite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

Mali oglasnik

Prodaje se uz nisku cenu 6 kompletnih postelja i raznovrsto pokuštvo. Via Sergia 81, I. kat. 119	Prodaje se pokuštvo i stroj za pletenje. Kućegleda Hvizdarna. 130
Traži se naučnik za kovački zanat. Via Ercole broj 51. 193	Izgubljena je prekrojućer listica s legitimacijama u okolici gradske tržnice. Pošteti se nalaznik molli, da je donese u uredništvo lista uz nagradu. 132
Prodaje se pokuštvo. Via Muzio 32. (Ulaz Via Prato sette Moreri br. 3. I. kat. 127)	Podupirajte „Družbu!“

Traže se mornari sposobni za dizanje i uništavanje mina (ex austro-ugarskih).

Obratiti se u nedelju 8. o. m. u 10 sati pr. pod. osobno kod lučkog admirala soba br. 68.

Jugoslavenski sokol u Puli javlja svoj braći, da je njegov brat

Dr. Dragutin Clotti

dne 3. ov. mes. u 43. godini života u Gospodinu preminuo.

PULA, dne 6. decembra 1918.

Večnja mu pamjat!

Rascviljenim srcem javljamo u ime svoje i sv. ostale rodbine prežalosnu vest, da je naš nezabornavi suprug, odnosno otac, gosp.

Josip Ban

nakon kratke, ali teške bolesti u 35. godini života dne 2. o. m. u Gospodinu preminuo.

PULA-FASANA, dne 6. decembra 1918.

Alica, supruka. Zvonko i Josip, sinovi. Danica, kćerka.